

מחשבת חז"ל

גהנום

I. Where is Gehenom?

<p>1. M. Avot 5:19 But the students of Bilam the wicked inherit <i>gehenom</i> and descend into the nethermost pit.</p>	<p>1. משנה מסכת אבות פרק ה משנה יט אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת</p>
<p>2. B. Eiruvim 19a And R. Yirmiyah b. Elazar: there are three openings to <i>gehenom</i>: one in the desert, one in the sea, and one in Jerusalem.</p>	<p>2. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יט עמוד א ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים.</p>
<p>3. B. Bava Batra 84a It [the sun is red] at sunrise for it passes by the roses of the Garden of Eden. It is red at night because it passes by the gates of <i>gehenom</i>. Others reverse the answer.</p>	<p>3. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף פד עמוד א בצפרא - דחלפא אבי וורדי דגן עדן, בפניא - דחלפא אפתחא דגיהנם. ואיכא דאמרי איפכא.</p>
<p>4. B. Tamid 32b The school of Eliyahu taught, <i>gehenom</i> is above the sky, and some say after it is darkness.</p>	<p>4. תלמוד בבלי מסכת תמיד דף לב עמוד ב תנא דבי אליהו: גיהנם למעלה מן הרקיע, וי"א - לאחורי הרי חשך.</p>
<p>5. Midrash Tehillim 90:12 The Garden of Eden is to the right of God, <i>gehenom</i> is to the left, and the Temple is set up before him.</p>	<p>5. מדרש תהלים (בובר) מזמור צ:יב וגן עדן מימינו של הקב"ה, וגיהנם משמאלו, ובית המקדש מתוקן לפניו</p>
<p>6. B. Nedarim 8b Now, he differs from R. Simeon b. Lakish, who said: There is no Gehinnom in the world to come, but the Holy One, blessed be He, will draw forth the sun from its sheath: the righteous shall be healed, and the wicked shall be judged and punished thereby.</p>	<p>6. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף ח עמוד ב ופליגא דר"ש בן לקיש, דאמר: אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה, שנאמר: וזרחה לכם יראי שמי שמש (מלאכי ג: כ)</p>

II. Size of Gehenom

<p>7. B. Ta'anit 10a Our Rabbis taught: Egypt is four hundred parasangs by four hundred, and it is one sixtieth of the size of Ethiopia; Ethiopia is one sixtieth of the world, and the world is one sixtieth of the Garden [of Eden] and the Garden is one sixteenth of Eden, and Eden is one sixtieth of <i>gehenom</i>; thus the whole</p>	<p>7. תלמוד בבלי מסכת תענית דף י עמוד א תנו רבנן: ארץ מצרים הויא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, והוא אחד מששים בכוש. וכוש אחד מששים בעולם, ועולם אחד מששים בגן, וגן אחד מששים לעדן, ועדן אחד מששים לגיהנם. נמצא, כל העולם כולו ככיסוי קדרה לגיהנם. ויש אומרים: גיהנם אין לה שיעור, ויש אומרים: עדן אין לה שיעור</p>
--	---

world compared with the Gehenna is but as a lid to the pot. Some say that Gehenna has no limit in size; others say that Eden is without limit.	
8. B. Eiruvim 19a R. Joshua b. Levi has said: What [is the meaning of] what is written: Passing through the valley of Baca they make it a place of springs; yea, the early rain clotheth it with blessings, 'passing' is an allusion to men who transgress the will of the Holy One, blessed be He; 'valley' [is an allusion to these men] for whom <i>gehenom</i> is made deep;	8. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יט עמוד א וייהושע בן לוי: מאי דכתיב +תהלים פ"ד+ עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה; עברי - אלו בני אדם שעוברין על רצונו של הקדוש ברוך הוא, עמק - שמעמיקין להם גיהנם.
9. B. Shabbat 33a Rabba Bar Shila said in the name of R. Hisda: whomever desecrates his mouth, <i>gehenom</i> is deepened for him. R. Nachman Bar Yitzchak says, even someone who heard and was silent.	9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד א אמר רבה בר שילא אמר רב חסדא: כל המנבל את פיו - מעמיקין לו גיהנם... רב נחמן בר יצחק אמר: אף שומע ושותק

III. Divisions of Gehenom

10. B. Sotah 10b Why is 'my son' repeated eight times? Seven to raise him from the seven divisions of Gehinnom	10. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד ב שבעה, דאסקיה משבעה מדורי גיהנם
11. B. Midrash Tehillim There are seven houses for the wicked in <i>gehenom</i> and they are: sheol, abaddon, tzalmavet, eretz tachtit, eretz neshia (oblivion), <i>gehenom</i> , and duma.	11. מדרש תהלים (בזכר) מזמור יא שבע בתי דירות לרשעים בגיהנם, ואלו הן. שאול, ואבדון, וצלמות, ארץ תחתית, וארץ נשיה, וגיהנם, ודומה.
12. Midrash Mishlei 6 This is the fool who learns Torah and returns to break down the original, God repays him to the 14 divisions of <i>gehenom</i>	12. מדרש משלי (בזכר) פרשה ו זה עם הארץ שלמד תורה וחזר לקלקלו הראשון, הקדוש ברוך הוא משלימו לארבעה עשר מדורי של גיהנם

IV. The Fire of Gehenom

13. T. Berachot 5:31 R. Yosa said, the fires of <i>gehenom</i> were created on the second day of creation and will never be extinguished	13. תוספתא מסכת ברכות פרק ה הלכה לא ר' יוסה או' אש גהנם נבראת ביום השני ואינה כבה עולמית
14. B. Chagigah 13b A fiery stream issued and came forth from before Him; thousand thousands ministered unto Him and ten thousand times ten thousand stood before Him. Whence does it	14. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יג עמוד ב מהיכן נפיק - מזיעתן של חיות. ולהיכן שפיק? - אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב: על ראש רשעים בגיהנם

<p>come forth? — From the sweat of the ‘living creatures’, And whither does it pour forth? R. Zutra b. Tobiah said that Rab said: Upon the head of the wicked in <i>gehinnom</i></p>	
<p>15. B. Berachot 57b Five things are a sixtieth part of something else: namely, fire, honey, Sabbath, sleep and a dream. Fire is one-sixtieth part of Gehinnom.</p>	<p>15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נז עמוד ב אש - אחד מששים לגיהנם</p>

V. Who is in Gehenom – General?

<p>16. B. Rosh Hashana 16b-17a It has been taught: Beth Shammai say, There will be three groups at the Day of Judgment — one of thoroughly righteous, one of thoroughly wicked, and one of intermediate. The thoroughly righteous will forthwith be inscribed definitively as entitled to everlasting life; the thoroughly wicked will forthwith be inscribed definitively as doomed to Gehinnom...The intermediate will go down to Gehinnom and cry out and rise again...Beth Hillel, however, say: He that abounds in grace inclines [the scales] towards grace, and of them David said, I love that the Lord should hear my voice and my supplication, and on their behalf David composed the whole of the passage, I was brought low and he saved me.</p>	<p>16. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז: - יז. תניא, בית שמאי אומרים: שלש כתות הן ליום הדין: אחת של צדיקים גמורין, ואחת של רשעים גמורין, ואחת של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם...בינוניים - יורדין לגיהנם ומצפצפין ועוליך... בית הלל אומרים: ורב חסד מטה כלפי חסד...</p>
<p>17. B. Hagigah 15a Aher asked R. Meir [a question], saying to him: What is the meaning of the verse: God hath made even the one as well as the other? He replied: It means that for everything that God created He created [also] its counterpart. He created mountains, and created hills; He created seas, and created rivers. Said [Aher] to him: R. Akiba, thy master, did not explain it thus, but [as follows]: He created righteous, and created wicked; He created the Garden of Eden, and created Gehinnom. Everyone has two portions, one in the Garden of Eden and one in Gehinnom. The righteous man, being meritorious, takes his own portions and his</p>	<p>17. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף טו עמוד א שאל אחר את רבי מאיר לאחר שיצא לתרבות רעה, אמר ליה: מאי דכתיב +קהלת ז' + גם את זה לעמת זה עשה האלהים? - אמר לו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא - ברא כנגדו, ברא הרים - ברא גבעות, ברא ימים - ברא נהרות. אמר לו: רבי עקיבא רבך לא אמר כך, אלא: <u>ברא צדיקים - ברא רשעים, ברא גן עדן - ברא גיהנם. כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגן עדן ואחד בגיהנם, זכה צדיק - נטל חלקו וחלקו חברו בגן עדן, נתחייב רשע - נטל חלקו וחלקו חברו בגיהנם.</u></p>

<p>fellow's portion in the Garden of Eden. The wicked man, being guilty, takes his own portion and his fellow's portion in Gehinnom. R. Mesharsheya said: What is the Biblical proof for this? In the case of the righteous, it is written: Therefore in their land they shall possess double. In the case of the wicked it is written: And destroy them with double destruction.</p>	
<p>18. B. Brachot 28b When Rabban Johanan ben Zakkai fell ill, his disciples went in to visit him. When he saw them he began to weep. His disciples said to him...why do you weep? ... and furthermore when there are two ways before me, one leading to Paradise and the other to Gehinnom, and I do not know by which I shall be taken, shall I not weep?</p>	<p>18. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כח עמוד ב וכשחלה רבי יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו. כיון שראה אותם התחיל לבכות. אמרו לו תלמידיו...מפני מה אתה בוכה? אמר להם: ...ולא עוד, אלא שיש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנם, ואיני יודע באיזו מוליכים אותי – ולא אבכה?</p>
<p>19. Bereishit Rabba 20 R. Levi said – in the future God will take the idolaters and bring them down to <i>gebenom</i> and say to them. "why did you penalize my children?" And they will reply, "from them and them they came" and they will speak ill of their friends and God will take each one and bring them down to <i>gebenom</i>.</p>	<p>19. בראשית רבה (וילנא) פרשה כ א"ר לוי לעתיד לבא הקב"ה נוטל את עובדי כוכבים ומורידם לגיהנם, ואומר להם למה הייתם קונסים את בני, והן אומרים לו מהם ובהם היו באים ואומרים לשון הרע איש על חבירו, והקב"ה נוטל אלו ואלו ומורידן לגיהנם</p>
<p>20. B. Kiddushin 82b The best doctors are worthy of <i>gebenom</i> (M. Kiddushin 4:14) Rashi Kiddushin 82b being unafraid of sickness they are haughty before the Almighty. Again, their treatment is sometimes fatal; while on the other hand, by refusing treatment to the poor they may indirectly cause their death;</p>	<p>20. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פב עמוד א טוב שברופאים לגיהנם רש"י מסכת קידושין דף פב עמוד א טוב שברופאים לגיהנם - אינו ירא מן החולי ומאכלו מאכל בריאים ואינו משבר לבו למקום ופעמים שהורג נפשות ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא.</p>
<p>21. B. Bava Metzia 58b For R. Hanina said: All descend into Gehenna, excepting three. 'All' — can you really think so! But say thus: All who descend into Gehenna [subsequently] reascend, excepting three, who descend but do not reascend, viz., He who commits adultery with a married woman, publicly shames his neighbour, or fastens an evil epithet [nickname] upon his neighbour. 'Fastens an epithet' — but that is putting to shame! — [It means], Even when he is accustomed to</p>	<p>21. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד ב דאמר רבי חנינא: הכל יורדין לגיהנם, חוץ משלשה. הכל סלקא דעתך? אלא אימא: כל היורדין לגיהנם עולים, חוץ משלשה שיורדין ואין עולין. ואלו הן: הבא על אשת איש, והמלבין פני חבירו ברבים, והמכנה שם רע לחבירו.</p>

the name.	
22. B. Bava Mezia 59a And Rav said, whoever follows the advice of his wife will go down to <i>gehenom</i>	22. תלמוד בבלי בבא מציעא דף נט עמוד א ואמר רב: כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם,
23. B. Bava Batra 78b Any person who has an inflated spirit will fall to <i>gehenom</i> .	23. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף עח עמוד ב כל אדם שיש בו גסות הרוח נופל בגיהנם
24. B. Sotah 41b R. Elazar says, whomever engages in flattery will fall to <i>gehenom</i> .	24. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מא עמוד ב ואמר רבי אלעזר: כל אדם שיש בו חנופה - נופל בגיהנם
25. B. Hullin 133a Rav Yehuda said in the name of Rav: whomever teaches someone who is not proper will fall to <i>gehenom</i>	25. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קלג עמוד א דאמר רב יהודה אמר רב: כל השונה לתלמיד שאינו הגון נופל בגיהנם,
26. B. Avoda Zara 18b R. Shimon Ben Lakish said, whomever jokes will fall to <i>gehenom</i>	26. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף יח עמוד ב אמר רבי שמעון בן לקיש: כל המתלוצץ נופל בגיהנם
27. B. Bava Batra 79a R. Yonatan said: whoever separates himself from the words of Torah will fall to <i>gehenom</i> .	27. תלמוד בבלי בבא בתרא דף עט עמוד א א"ר יונתן: כל הפורש עצמו מדברי תורה - נופל בגיהנם